

Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

**Kukkapelto-Tuomikujan
varhaiskasvatusyksikkö**

Vuodet: 2026 - 2027

Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
 - 5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa
6. Yksikön omat tarkennukset
 - 6.1. Millä tavoin yksikkömme lapsiryhmissä luodaan turvallinen ilmapiiri ja tuetaan tunne- ja kaveritaitoja?
 - 6.2. Millä konkreettisilla tavoilla kiusaamiseen puututaan?
 - 6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?
 - 6.4. Suunnitelma laadittu (pvm.)

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisenehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisenehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatusyksikön omat tarkennukset.

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.
Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten välisiin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunteiden opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen

RYHMÄYTYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

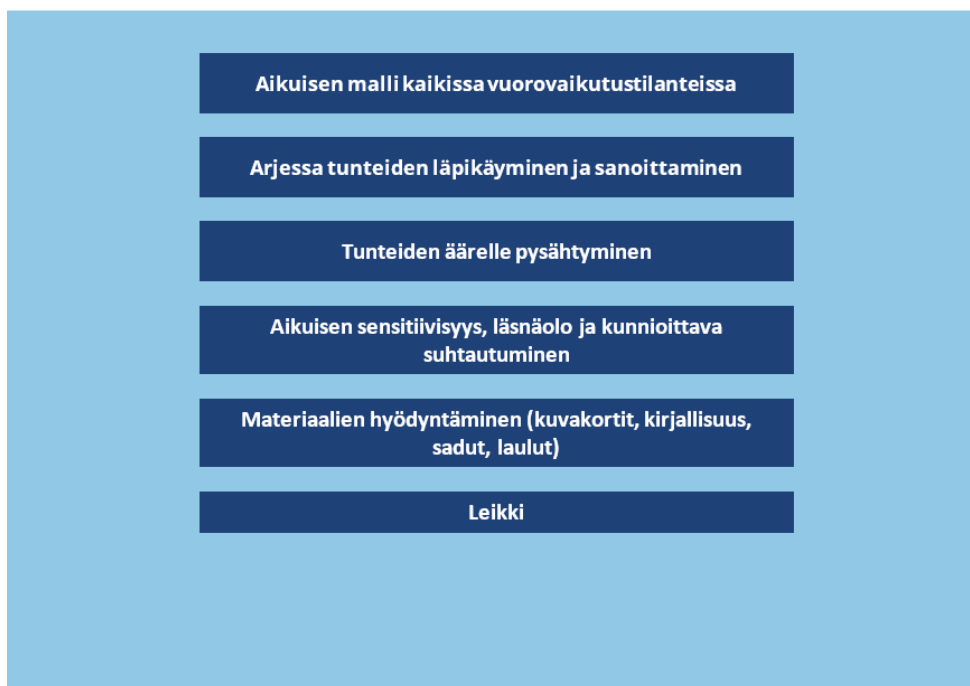
TURVATAIDOT

- Kehotunnepäätös
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

5. Kiusaamiseen puuttuminen

MITEN KUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tullessa kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Millä tavoin yksikköemme lapsiryhmissä luodaan turvallinen ilmapiiri ja tuetaan tunne- ja kaveritaitoja?

Ryhmäytymiseen ja yhteishengen luomiseen panostamme läpi toimintakauden. Uuden lapsen aloittaessa ryhmässä kesken toimintakauden on tärkeää, että aikuiset huolehtivat lapsen pääsemisestä osaksi ryhmää ja lapsella on kokemus, että hän on ryhmän jäsen. Aikuiset tukevat lasten kaverisuhteita ja panostavat turvallisen ilmapiirin ja yhteisöllisyyden luomiseen.

Puhumme lapsille myönteisesti, kunnioittavasti ja arvostavasti ja luomme omalla toiminnallamme turvallisen ilmapiirin lapsille. Kun lapset kokevat tulevansa kuulluksi ja nähdyksi sekä kokevat olonsa turvalliseksi, niin he uskaltavat tulla kertomaan aikuisille myös kokemistaan ikävistä asioista.

Toimimme pienryhmissä ja aikuinen on lasten tasolla läsnä. Aikuinen havainnoi ja on sensitiivinen lasten tekemille aloitteille ja tarpeille. Aikuinen toimii omalla vuorovaikutuksellaan mallina lapsille.

Pyrimme ennakoimaan mahdollisia tilanteita, joissa kiusaamista saattaa ilmetä. Esimerkiksi ulkoilutilanteissa tapahtuu helposti leikistä ulos jäämistä. Aikuiset havainnoivat ja huolehtivat, että kukaan lapsi ei jää leikkien ulkopuolelle ja lapset pääsevät osaksi leikkejä. Muistamme ulkoilutilanteissa yhteisvastuullisuuden, huolehdimme ulkoilutilanteissa kaikista lapsista ja aikuiset jakaantuvat eri puolille päiväkodin pihaa.

Puutumme kiusaamistilanteisiin heti, kun niitä havaitsemme. Minkäänlaista kiusaamista emme salli. Tunne- ja kaveritaidot ovat vahvasti osana päiväkotimme kokopäiväpedagogiikkaa. Aikuisten tehtävänä on osata erottaa riita-/konflikti- ja kiusaamistilanteet.

6.2. Millä konkreettisilla tavoilla kiusaamiseen puututaan?

- Kun lapsi puhuu kiusaamisesta päiväkodissa:

Aikuinen pysähtyy lapsen kertoman ja kokemuksen äärelle ja käsittelee asian heidän kanssaan, joita tilanne koskee. Aikuinen on tilanteessa puolueeton ja kuuntelee herkäällä korvalla lasten kertomaa ja auttaa tilanteen selvittämisessä. Anteeksi pyytämistä harjoitellaan, mutta pakko anteeksipyyntö ei ole ratkaisu tilanteen selvittämiseksi. Sen sijaan isompien lasten kanssa voi pohtia, kuinka ikävän teon voisi hyvittää kaverille. Pienempien lasten kanssa aikuinen sanoittaa tilannetta ja nimeää tunteita, kertoo miltä ikävä teko tuntuu, hyödyntää tunnekuvakortteja ja sanoittamalla ohjaa lapsen toimintaa oikeaan suuntaan. Sanoitamme lapsille muiden lasten toimintatapoja/tarkoituksia, erityisesti silloin kun lapsella on tuen tarvetta kommunikoinnissa. Aikuinen soveltaa lapsen ikä- ja kehitystasoon sopivia toimintatapoja/menetelmiä tilanteiden käsittelyssä ja selvittämiseksi.

- Kun lapsi puhuu näkemistään/ kokemistaan kiusaamistilanteista kotona ja vanhemmat puhuvat lapseen kohdistuneesta kiusaamisesta:

Jos tiedossa on, että lapsi on mahdollisesti nähnyt tai kokenut kiusaamista päiväkodissa, työntekijät huolehtivat, että lapsen perhe saa tiedon tästä. Avoimen ja luottamuksellisen suhteen luominen lapsen huoltajiin on tärkeässä roolissa heti lapsen varhaiskasvatuksen alkaessa. Huolen herätessä kannustamme vanhempia kääntymään päiväkodin henkilökunnan puoleen. Pysähdymme tilanteen äärelle ja selvitämme ensin, mitä tilanteessa on tapahtunut. Suhtaudumme tilanteeseen myötätuntoisesti ja sensitiivisesti ja kuuntelemme vanhemman huolen tilanteesta. Yhteisessä keskustelussa vanhempien kanssa etsimme yhdessä ratkaisuja tilanteeseen. Palaamme tilanteeseen myöhemmin vanhempien kanssa ja seuraamme ratkaisukeinojen toimivuutta.

- Kun henkilökunta tekee havaintoja lasten välisestä kiusaamisesta:

Puutumme välittömästi tilanteisiin, joissa havaitsemme kiusaamista. Opetamme lapsille muiden lasten kanssa toimimista, turvataitoja, tunne- ja kaveritaitoja, toisten huomioon ottamista sekä tuemme lasten leikkitaitoja ja lasten välisiä yhteisleikkejä päiväkotipäivän aikana.

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

- Vanhemmille mahdollisuus osallistua ja kertoa näkemyksiään kiusaamisesta ja kiusaamisen ehkäisystä, esim. vanhempainilloissa.
- Vanhemmat toivovat tietoa mahdollisimman pian, jos omaa lasta kiusataan tai hän on osallistunut kiusaamiseen. Asioista keskustellaan avoimesti ja yhteiselle keskustelulle varataan aikaa.
- Välitön puuttuminen kiusaamistilanteisiin.
- Turva-, tunne- ja kaveritaitojen käsittely ikätasoisesti yhdessä lasten kanssa. Isompien lasten kanssa keskustellaan ryhmän yhteisistä säännöistä.
- Tunteiden sanoittaminen lapsille päivän eri tilanteissa, myös positiivisten tunteiden.
- Kannustetaan ja rohkaistaan lapsia kertomaan kokemistaan ikävistä asioista.
- Annetaan uskoa siihen, että asiat saadaan selvitettyä.

Positiivisen pedagogiikan toteuttaminen päiväkodin arjessa ennaltaehkäisee kiusaamista. Jokainen lapsi on arvokas omana itsenään ja tärkeä osa päiväkodin ryhmää ja yhteisöä. Lapsessa olevan hyvän ja vahvuuksien huomaaminen ja niiden vahvistaminen, moninaisuuden kohtaaminen positiivisesti ja moninaisuuden kunnioittaminen sekä turvallisen, arvostavan ja lämmينhenkisen vuorovaikutuksen rakentaminen ovat positiivisen pedagogiikan ydintä ja meidän aikuisten velvollisuus.

6.4. Suunnitelma laadittu (pvm.)

22.9.2026